

VOCEA AUTORITĂȚILOR LOCALE

BULETINUL INFORMATIV AL CONGRESULUI AUTORITĂȚILOR LOCALE DIN MOLDOVA nr. 4 (39), 2017

AP(E)L LA CALM/EDITORIALUL EDIȚIEI

GREBLA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ÎN LOC DE O VERITABILĂ REFORMĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE?!

În contextul reformei anunțate a administrației publice, tot mai mult și insistent se aud, de la diferite tribune, mesaje despre necesitatea în Republica Moldova a unei reforme administrativ-teritoriale radicale. Cu siguranță că această temă, extrem de importantă, complexă și sensibilă sub foarte multe aspecte, urmează a fi abordată și discutată pe larg și foarte competent cu toți actorii interesați. Dar, în primul rând, cu comunitățile locale și reprezentanții săi direcți – APL. Asta, pentru a ajunge la un consens larg social și a evita greșelile din trecut care au costat foarte scump țara noastră. Anume de aceea, poziția CALM în această problemă a fost și este foarte pragmatică și neutră. Nu suntem pentru sau împotriva acestei reforme, deoarece încă nici nu este clar ce se dorește în fond și la concret. Însă, considerăm că este foarte importantă să existe o abordare complexă/vizionară și să fie asigurat în primul rând un proces de consultare amplă a APL și a tuturor actorilor interesați, pentru a scoate în relief toate aspectele și elementele importante ale reformei date. Aceasta, înainte ca să fie elaborat/propus vreun model anumit. Iar decizia finală care va fi luată să fie una responsabilă, obiectivă și conectată la nevoile reale ale țării. Iată de ce, CALM a inițiat un proces amplu de consultare a tuturor APL, prin intermediul asociațiilor raionale de primari, în vederea identificării tuturor aspectelor necesare a fi luate în considerare și elaborării unui model de reformă a APL, conectat la necesitățile și realitățile comunităților locale din Republica Moldova; ușor de implementat și acceptabil pentru guvernare și toți actorii vizați/interesați. Ulterior, acest model și recomandările CALM vor fi prezentate factorilor decizionali, tuturor forțelor politice și partenerilor de dezvoltare ai Republicii Moldova.

Însă, observăm cu îngrijorare că această poziție a CALM nu este conștientizată, iar autoritățile statului, sub presiunea inexplicabilă a anumitor parteneri de dezvoltare (contrar principiilor și valorilor oficial promovate în RM) și la sugestia unor consultanți străini (deconectați de la înțelegerea cauzelor reale ale problemelor și realitățile noastre), tot mai mult înclină spre promovarea unei reforme administrativ-teritoriale radicale, într-un mod unilateral, netransparent și total contrar principiilor incluziunii și participării democratice. Iar cel mai grav în această situație este că practic toate argumentele în baza cărora se insistă pe reforma dată sunt greșite, nu au nicio legătură cu fragmentarea administrativ-teritorială sau reprezintă niște consecințe a unor procese/situații ce țin de cu totul alte cauze. În consecință, există risc major ca Guvernul să adopte în acest sens decizii grăbite și neevaluate suficient sub aspectul impactului și al efectelor pe care le pot avea.

Mai mult, observăm cu regret cum refor-

ma administrativ-teritorială este folosită drept sinonim și substituție a unei reforme veritabile a administrației publice locale și descentralizării reale (APL). Adică, se inoculează ideea că anume o reforma administrativ-teritorială radicală reprezintă soluția miraculoasă pentru dezvoltarea locală, dar și națională! Ceea ce este absolut greșit, deoarece o reformă administrativ-teritorială este doar un element și pe departe cel mai important și primordial, în cadrul unei reforme veritabile și complexe a APL. Plus la aceasta, înainte de a aborda tema unei reforme administrativ-teritoriale radicale, este necesară întrunirea unui complex de condiții obligatorii, primordiale și vitale care lipsesc cu desăvârșire în Republica Moldova și se realizează doar în timp. De ex.: infrastructură fizică/comunicații și digitală dezvoltată (drumuri, servicii de apă-canalizare etc.), fonduri pentru stimularea diferitor forme de cooperare și comasare; un sistem

Continuare în pag. 2

”Suntem în fața unui déjà vu. Republica Moldova deja a trecut prin astfel de experiență, iar rezultatele au fost dezastruoase pe termen mediu și lung pentru întreg procesul de descentralizare și modernizare a APL! Dacă vom continua în așa ritm să inoculăm idei și modele, atunci suntem elevi proști și nu am învățat nimic din lecțiile istoriei!”

CITATUL LUNII

**EMIL DRĂGHICI,
PREȘEDINTE ACoR:**
”Niciun război n-a adus atâta pierderi de populație ca această zvonistică de desființare, de comasare, care nu face decât să-i îndepărteze și pe cei care au rezistat în acele localități!!!”

GREBLA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ ÎN LOC DE O VERITABILĂ REFORMĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE?!

Sfârșit. Început în pag. 1

financiar și economic deja descentralizat; depolitizarea și descentralizarea fondurilor investiționale naționale; sistem judiciar reformat și depolitizat etc. La toate acestea se adaugă studii de analiză și impact pe fiecare componentă, precum și un cadru legal și instituțional deja pregătit și corelat. Cu alte cuvinte, în cazul dat și în lipsa tuturor acestor condiții, carul este pus înaintea boilor. O astfel de abordare îngustă și superficială nu poate decât să trezească mari îngrijorări în rândul comunităților locale și a tuturor celor conectați la realitățile din Republica Moldova. Mai ales dacă ținem cont de contextul social, economic și politic actual, precum și de faptul că suntem în fața unui déjà vu. Republica Moldova deja a trecut prin astfel de experiență, iar rezultatele au fost dezastruoase pe termen mediu și lung pentru întreg procesul de descentralizare și modernizare a APL.

Considerăm că acest domeniu, care este piatra de temelie a unui stat, necesită o abordare constructivă și o detaliere riguroasă a tuturor avantajelor și dezavantajelor unui model sau altul. Dacă vom continua în așa ritm să inoculăm idei și modele, atunci suntem elevi proști și nu am învățat nimic din lecțiile istoriei.

Apreciem foarte mult discuțiile care au fost lansate, acestea reprezentând o ocazie de a pune problemele pe tapet și a le dez-

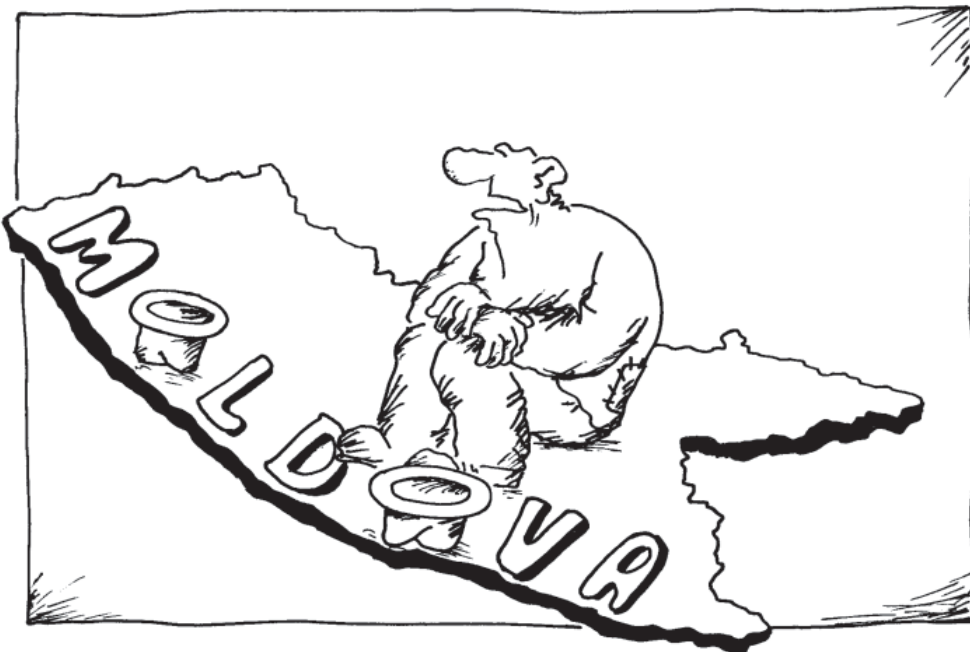
bate fără bariere. Dar credem că e prematur să vorbim despre un model care ar veni ca o mânășă Republicii Moldova și specificului ei. Tocmai de aceea, pare cel puțin dubioasă încercarea de a găsi o soluție rapidă.

Foarte puțini dintre cei care vor să pornească motorul unei noi orânduirii administrativ-teritoriale înțeleg care este chintesența reformei administrativ-teritoriale. Importanța unei astfel de reforme nu a fost conștientizată nici de guvernarea de la 1998, care pur și simplu s-a jucat de-a împărțitul și a discreditat iremediabil acest deziderat. Atunci când s-a realizat această reformă, în loc să se aducă serviciile mai aproape de oameni, ele au fost îndepărtate și chiar dacă au fost și anumite beneficii – primăriile au început să se simtă mai autonome și obțineau mai multe venituri –, nimeni nu a acordat atenție acestor beneficii. Deoarece, omul și necesitățile sale pur și simplu au ieșit din vizorul reformatoarelor de atunci. Deoarece mai presus de toate au fost puse cifrele și așa-numitele avantaje economice (care așa și nu s-au confirmat). Deoarece, atunci ca și acum, vedem o influență totală și disproporționată a unor străini (parteneri, experți), care sunt ascultați orbește și cu mâna la "cozoroc" de către guvernanți, chiar dacă măsurile pe care le propun nu întotdeauna sunt adecvate, necesare și aplicabile Republicii Moldova. În același timp, din nou, este neglijată opinia și poziția APL și a reprezentanților săi – a

**VIOREL FURDUL,
DIRECTOR EXECUTIV CALM:**

"Fără asigurarea ÎN PREALABIL a unor condiții elementare ce țin de infrastructură, comunicații, e-guvernare, acces la servicii publice fundamentale (apă, drumuri, iluminat stradal, salubritate etc.), fără o evaluare prealabilă a impactului pe toate dimensiunile, o reformă administrativ-teritorială radicală ar fi una anti-umană și mai degrabă ar semăna cu o aventură cu consecințe imprevizibile!"

CALM propune modelul său, conectat la realitățile și necesitățile reale din Republica Moldova. Acest model conține toate elementele unei reforme complexe a administrației publice locale, inclusiv cele de organizare teritorială mai rațională. Model în care descentralizarea reală, prudența și grija față de viitorul comunităților locale din Republica Moldova ocupă un loc primordial!

celor pe care sunt în contact direct cu nevoile oamenilor și pe care astfel de reforme îi vizează. Deoarece **s-a uitat o axiomă fundamentală de care trebuie să se ghideze orice guvernare responsabilă și autentică – OAMENII NU SUNT CIFRE, IAR SATELE NU SUNT SUME!**

Istoria s-ar putea repeta acum, căci graba cu care se operează este în detrimentul viitorului comunităților noastre și al cetățenilor. Este evident că o astfel de reformă nu poate fi făcută în fugă, peste noapte și fără un consens social larg. De aceea, orice discuție despre reformă trebuie să fie una așezată și gândită, una strategică și vizionară. Să cuprindă toate aspectele și măsurile care urmează a fi întreprinse și care să fie evaluate din timp, înainte de a fi puse în aplicare.

Un lucru principal și extrem de important în procesul de luare a deciziilor privind necesitatea și modalitățile de reformare este conștientizarea și aprecierea adecvată a cauzelor care generează în prezent problemele care se iau drept argumente pentru realizarea reformei administrativ-teritoriale. Ob-

servăm că, probabil, de aici și începe marea GREȘEALĂ a celor care insistă asupra unor reforme cardinale, bazată pe gigantomanie. Greșeala în a confunda CAUZELE cu EFEC-TELE problemelor cu care se confruntă comunitățile locale, dar și întreaga țară. Astfel, drept argumente de bază pentru realizarea unei astfel de reforme se aduc în principal:

- ▶ Republica Moldova este excesiv fragmentată administrativ-teritorial și greu de administrat/controlat
- ▶ În Republica Moldova are loc un proces accentuat de depopulare
- ▶ Lipsa de capacitate administrativă, financiară, economică a comunităților/primăriilor mici
- ▶ Numărul și calitatea serviciilor reduce pe care le poate presta o primărie mică
- ▶ APL mici au doar un rol de reprezentare, însă mai puțin un rol de prestatori de servicii publice
- ▶ APL mici nu au suficienți specialiști și nu pot atrage specialiști
- ▶ Cheltuielile administrative ale APL mici sunt prea mari

► APL mici nu sunt capabile să atragă fonduri importante

La prima vedere și formal, toate aceste fapte și argumente ar fi corecte. Însă, în realitate, majoritatea acestor argumente nu rezistă confruntării cu realitățile existente din teritoriu în care APL, în multe cazuri, demonstrează cu totul altceva. În primul rând, situația este foarte diferită de la o comunitate locală la alta, existând comunități locale care se descurcă bine, indiferent de mărimea lor sub aspectul demografic, infrastructurii, serviciilor publice etc.

Totodată, la o analiză mai profundă și complexă, constatăm că majoritatea covârșitoare a acestor motive NU au deloc sau foarte puțină relevanță cu sistemul de organizare administrativ-teritorială. Toate acestea sunt mai degrabă niște consecințe a unor probleme de ordin NAȚIONAL și soluționarea cărora într-o măsură mai mică depinde de organizarea administrativ-teritorială și autoritățile locale. Mai mult ca atât, pentru majoritatea acestor probleme, o reformă radicală soldată cu lichidarea/comasarea masivă a primăriilor nu numai că nu reprezintă o soluție, dar din contra va ACENTUA majoritatea problemelor respective. De exemplu, conform opiniilor demografilor, în cazul comasării primăriilor, procesul de depopulare se va accelera, iar populația va începe să migreze către centrele comunale, urbane sau chiar peste hotare. Deoarece resursele sunt limitate și toate vor fi concentrate în centrele comunale noi, cu foarte mici șanse să mai ajungă ceva și la comunitățile locale periferice. Sau este greu de presupus că comunitățile locale comasate și fără APL, cum li se promite în prezent la nivel TEORETIC, vor avea careva șansă de dezvoltare, vor beneficia de servicii mai multe și mai calitative, vor beneficia de o transparență mai mare etc., în condițiile în care vor dispărea reprezentanții lor aleși direct și practic toate resursele vor fi concentrate/administrate în altă parte. De asemenea, total incertă și ireală este afirmația precum că în cazul unor unități administrativ-teritoriale mai mari va crește capacitatea administrativă, vom avea economii la scară și că vor veni specialiști buni. Deoarece, odată cu creșterea semnificativă a teritoriului administrat, cu siguranță vor crește și cheltuielile, și numărul de persoane necesar a fi angajate, se va limita contactul cu cetățenii și, de fapt, administrația se va îndepărta de om și va scădea transparența etc. De fapt, fără asigurarea ÎN PREALABIL a unor condiții elementare ce țin de infrastructură, comunicații, e-guvernare, acces la servicii publice fundamentale (apă, drumuri, iluminat stradal, salubritate etc.), fără o evaluare prealabilă a impactului pe toate dimensiunile, o reformă administrativ-teritorială radicală ar fi una antiumană și mai degrabă ar seamăna cu o aventură cu consecințe imprevizibile.

Altfel spus, argumentele/problemele respective sunt consecințe, dar nicidecum NU sunt cauzele care le generează. În aceste sens, de exemplu, cauza depopulării nu este faptul că localitățile sunt mici sau mari. Cauza reală rezidă în lipsa locurilor de muncă, inexistența condițiilor normale de trai pentru cetățeni, nevoia unor politici corespunzătoare din partea statului care ar stimula/proteja mediul de afaceri, lipsa justiției, presiunea organelor de control asupra mediului de afaceri etc. Adică, aspecte de care este responsabilă administrația CENTRALĂ! De asemenea, cauza pentru care capacitatea administrativă a APL de nivelul I este mică/redușă, constituie faptul că în Republica Moldova există un sistem excesiv de centralizat din punct de vedere financiar și economic, toate resurse-

”De mulți ani în RM se apelează la experții străini. Cu siguranță, acest ochi proaspăt, din afară, este necesar și util. Însă cred că noi am crescut, ne-am maturizat. Iar partenerii noștri și experții străini NU pot și NU au niciun drept să ÎNLOCUIASCĂ instituțiile statului cu toate competențele sale. Așa cum din păcate se întâmplă de mai mulți ani, din cauza lipsei de cadre și capacitate la nivelul administrației publice centrale!”

le financiare și economice sunt concentrate la centru, iar reformele în acest domeniu au stagnat cu desăvârșire. Aceeași situație se atestă și în privința cadrelor și serviciilor prestate de APL – cauza principală fiind un sistem extrem de centralizat și rigid în domeniul statelor de personal și a remunerației/salarizării care limitează posibilitățile APL de a se descurca de sine stătător. Mai mult ca atât, **cel mai elocvent argument în acest sens poate fi adus faptul că și din cele 32 de orașe centre raionale, doar 6 au capacitate administrativă suficientă. Ceea ce încă o dată demonstrează că NU mărimea și numărul de populație este problema de bază a APL din Moldova!**

Prin urmare, constatăm cu regret că, inițiativele de reformare administrativ-teritorială radicală se bazează pe premise greșite și, respectiv, soluțiile pe care le oferă sunt inadecvate, deconectate de realități și foarte riscante.

Sigur că, multe dintre modelele care se propun au părți pozitive și negative, dar nu putem smulge o schemă din exterior, care s-ar potrivi ideal pe condițiile din Republica Moldova. Să luăm exemplul de la țările nordice, care pregătesc astfel de reforme zeci de ani, în baza unor analize și a unor studii. La

noi nu se discută cu cei interesați, nu li se explică oamenilor ce se dorește și nici nu există viziuni foarte clare, problema fiind abordată superficial și conjunctural. Din cauza acestui mod de abordare noi am pierdut 15 ani în ceea ce privește descentralizarea. Cu atât mai mult că din cauza unui dialog real și larg social pe această temă extrem de complexă și importantă, în prezent există o polarizare foarte mare și lipsește un consens pe această problemă.

De mulți ani în RM se apelează la experții străini. Cu siguranță, acest ochi proaspăt, din afară, este necesar și util. Însă cred că noi am crescut, ne-am maturizat. Iar partenerii noștri și experții străini NU pot și NU au niciun drept să ÎNLOCUIASCĂ instituțiile statului cu toate competențele sale. Așa cum din păcate se întâmplă de mai mulți ani, din cauza lipsei de cadre și capacitate la nivelul administrației publice centrale.

De asemenea, țara noastră a trecut prin mai multe reforme, dar această experiență nu a fost bine, profund analizată, n-au fost concretizate aspectele pozitive și negative, greșelile, barierele care au împiedicat implementarea cu succes a reformei. De aceea, credem că trebuie să ascultăm ce ne spun colegii din străinătate, dar trebuie să ne bazăm pe expertiza noastră care există

deja și este suficientă. Sperăm foarte mult că factorii decizionali din RM vor fi foarte atenți pe viitor în a prelua mecanic unele modele, idei, sfaturi din partea experților internaționali. Concluzia mea personală este că expertiza internațională este necesară până la un anumit moment ca să putem compara, să vedem ce s-a mai făcut, dar discuția trebuie să fie între actorii interni și noi să ajungem la o concluzie proprie pe mai multe elemente.

De-a lungul anilor s-au discutat numeroase modele. Sunt doritori de a face reforme peste noapte, pe negândite și preluând niște modele care în opinia lor ar fi bune pentru Moldova. Concluzia noastră este că situația e absolut diferită în toate țările și nu există un model universal care ar putea fi preluat și adus în Moldova. Diferențele sunt enorme între țări privind mentalitatea, așezarea și relieful geografic, dezvoltarea economică, resursele disponibile, situația politică, componența etnică etc. Cea mai mare greșală comisă în țara noastră a fost că multe legi, strategii au fost preluate din alte state, unde există o altă mentalitate, context social, politic, economic etc., și aduse la noi. Aceasta și este una dintre cauzele pentru care avem legislație care nu se implementează și se prăfuieste pe polițe. Doar

GREBLA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ SAU AVEM NEVOIE DE O REFORMĂ VERITABILĂ A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE?

nu poți veni cu modelul unor astfel de state, precum țările baltice sau Danemarca, în cazul în care Republica Moldova nici pe de aproape nu dispune de fondurile, condițiile și criteriile în care au fost realizate reformele în aceste țări. Sunt lucruri INCOMPARABILE! Sau să vii cu exemple/modele de tipul: Albania, Ucraina sau Georgia – țări care recent au făcut reforme care nicidecum nu pot fi catalogate drept de succes!

Totodată, nu înțelegem de ce unii experți axați pe grandomanie "uită" de unele țări cu modele de depășire a fragmentării teritoriale care ar fi mult mai aproape, compatibile și adecvate situației în care se află Republica Moldova. De exemplu, Slovacia (Ungaria, Cehia etc.) ar fi un model viabil pentru noi în ceea ce privește organizarea și funcționarea administrației publice locale. Există mai multe asemănări care ne apropie: teritoriu și populație aproximativ identice, mentalitatea, experiența de a trăi într-un sistem totalitar etc. Acolo, de exemplu, există comunități de 80 și 100 de oameni care supraviețuiesc și asigură servicii în baza unor mecanisme de cooperare și delegare a competențelor bine puse la punct. Apropos, este important de menționat că Slovacia este considerată un tigris al dezvoltării economice și sociale din Europa Centrală, având una din cele mai fragmentate sisteme administrativ-teritoriale. Deci, fragmentarea teritorială NU reprezintă o problemă esențială pentru o țară. Poate, din contra, existența unei democrații locale veritabile și directe, în care majoritatea covârșitoare a cetățenilor SUNT direct reprezentați, constituie fundamentul unui sistem democratic al statului și o bază bună pentru dezvoltarea economică. Cel puțin până la o anumită etapă de dezvoltare a țării.

Toate modelele pe care le-am văzut și studiat conțin elemente interesante, însă noi, cu siguranță, trebuie să ne creăm propriul model, care ar corespunde condițiilor și tradițiilor noastre. Trebuie să avem o discuție deschisă cu toți factorii de decizie, cu societatea civilă pentru a vedea care este cel mai bun model de dezvoltare pentru țara noastră. În Moldova nu se fac reforme cu anii, iar la un moment dat, fiind presați din exterior sau din alte motive, începem să realizăm reforme în grabă și peste noapte. Iar rezultatul, de regulă, este unul dezastruos în astfel de condiții. De fapt, trebuie să discutăm pe larg și sincer cu toți actorii interesați și să convenim asupra unui model agreeat de toți, pentru ca acesta să nu poată fi modificat odată cu schimbarea guvernării. Lipsa unui dialog sincer, deschis, efectiv și permanent în societatea noastră este una din cele mai mari probleme care ne împiedică să avansăm pe calea reformelor în toate domeniile de activitate, dar și în procesul de modernizare a țării, în general.

Ca să ajungem efectiv la această reformă, R. Moldova trebuie să se pregătească bine și să meargă pas cu pas. În primul rând, în prealabil, urmează a fi elaborate și implementate programe naționale adecvate de dezvoltare a infrastructurii și serviciilor publice, depolitizate și cu acces direct pentru APL. Pentru aceasta este nevoie de fonduri mari, care pot fi oferite doar de partenerii de

dezvoltare. În special, de cei care insistă asupra reformei. În același timp, avem o Strategie a descentralizării și un plan de acțiuni și trebuie să implementăm, în primul rând, tot ce e prevăzut în acest document: creșterea veniturilor, descentralizarea financiară, acordarea mai multor autonomii organizaționale și patrimoniale, implementarea cooperării inter-municipale etc. Dacă această strategie, preconizată până în 2015, ar fi fost implementată și nu prelungită la nesfârșit, am avea cu totul altă situație la nivel local, alte aprecieri ale capacității administrative și am fi putut, probabil, vorbi serios despre existența unor precondiții reale și obiective pentru o reformă administrativ-teritorială mai profundă.

Însă, fără toate acestea, acum am ajuns într-o situația ipocrită. Deoarece, în condițiile în care autoritățile statului, unii parteneri și experți tot au făcut trimitere în permanență la lipsa de capacitate administrativ/financiară etc. în cadrul APL, alții NEREALIZÂND aceste angajamente și neimplementând nicio măsură concretă de descentralizare

statelor de personal și salarizare și multe alte măsuri similare, situația în localitățile noastre ar fi cu totul alta. Inclusiv, s-ar schimba abordările privind necesitatea și direcțiile unei reforme teritoriale. Credem că anume aceasta este calea optimă pentru reforma APL din Republica Moldova la etapa dată.

Vom expune în context o remarcă a președintelui ACoR, Emil Drăghici, care a explicat **DE CE NU TREBUIE FĂCUTĂ ACUM REFORMA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ și de ce această inițiativă este una prematură:** "Un studiu adecvat trebuia să identifice, printre altele, următoarele: atribuțiile autorităților administrației publice locale, pe fiecare nivel în parte; atribuțiile care, eventual, se exercită și la nivel local și la nivel raional; separarea, fără echivoc, a acestor niveluri astfel încât să se elimine aceste dualități; personalul de care este nevoie pentru ca aceste atribuții să se poată exercita în mod corespunzător. Printr-o abordare sistematică a elementelor de mai sus, se puteau identifica activitățile specifice: prestări de servicii, eminemente de

mult mai generale, strategice și statale – o viziune asupra reformei Administrației Publice Locale și nu doar a unui element precum este organizarea administrativ-teritorială. În acest sens, CALM propune modelul său al reformei APL, care de fapt, se bazează pe o abordare complexă, realistă, multilaterală, flexibilă și cu îmbinarea în mod armonios a celor trei elemente/direcții de bază:

- Descentralizarea administrativă
- Cooperarea inter-municipală și delegare
- Amalgamarea voluntară

Acest model reprezintă o îmbinare logică și realistă a tuturor opțiunilor de reformă propuse până în prezent, cu excepția celor radicale și incompatibile. În cadrul acestui model, de fapt, pornind de la problemele reale și actuale cu care se confruntă APL, se propune ca bază un complex de măsuri concrete de descentralizare efectivă, iar amalgamarea și cooperarea inter-municipală devin elemente și/sau instrumente puse la îndemâna comunităților locale în vederea eficientizării după necesitate a activității APL. Ideea principală este să continuăm în primul rând cu procesul de descentralizare financiară, economică, patrimonială etc. Să facem unele optimizări la nivel teritorial care se impun deja de mai mulți ani (revizuirea statutului UAT de nivelul II), acordarea statutului de municipii orașelor reședință de raioane, să dezvoltăm/promovăm cadrul legal și instituțional necesar pentru cooperare inter-municipală și amalgamare voluntară, dând posibilitatea celor care doresc și pot să se unească să o facă, să le promovăm pe larg, să căutăm resurse ca să stimulăm această amalgamare voluntară; să dezvoltăm mecanisme de delegare a anumitor servicii-competențe. Nu în ultimul rând, urmează a acorda/descentraliza către APL libertatea deplină în domeniul organizării, funcționării și remunerării

în cadrul APL; să revedem activitatea organelor judiciare și de control în scopul reducerii presiunii și blocajelor activității APL; să asigurăm o descătușare a inițiativei la nivel local.

Considerăm că anume un sistem de administrație publică bazat pe o DESCENTRALIZAREA REALĂ ȘI EFECTIVĂ, este acea buturugă mică dar care poate să răstoarne carul mare al sărăciei, corupției, in justiției și subdezvoltării țării noastre.

Iar cu referire la modelele radicale de reformă, după toate declarațiile în care ni se impune ideea că, dac-ar fi mai puține primării ar curge gârle banii în sate, ne-am reamintit un banc în care un tată, după ce și-a văzut odraslele murdare, se întreabă dacă e musai să le spele sau să „facă” alți copii, mai „curați”. E exact schema inoculată actualmente de autorități, inclusiv prin intermediul unor experți, prin care se încearcă promovarea ideii că comasare a primăriilor (egală în majoritatea cazurilor cu lichidarea, de fapt). În loc să promoveze reforme care ar îmbunătăți de fapt situația financiară a satelor și implicit viața oamenilor, aceștia "visează" la noi construcții administrative, pe care le vor ridicat peste noapte, fără consultarea societății și a celor care se bucură de cea mai mare încredere din partea populației – autoritățile publice locale.

Editorial de Viorel FURDUI,
director executiv CALM

"Avem impresia că pentru experții străini implicați în consultarea guvernanților, Republica Moldova este un teren pentru experimente. Deoarece, practic, provin din țări, care NU au realizat reforme administrative-teritoriale. Iar credulitatea unor guvernanți față de modelele propuse de acești experți este total INEXPLICABILĂ și naivă. Credem că MOLDOVA NU ESTE UN TEREN DE EXPERIMENTE PENTRU STRĂINI! Cu atât mai mult că deja am trecut prin aceasta!"

(financiară, patrimonială, economică etc.) sau NEINSISTÂND/NEMONITORIZÂND în modul corespunzător realizarea acestor angajamente, este incorect și chiar o ipocrie totală să vii în prezent cu concluzii și soluții de comasare a primăriilor, aducând aceleași argumente: strategiile, angajamentele și planurile de acțiuni respective. **Doar începând cu anul 2016-2017 putem vorbi despre implementarea unor măsuri izolate și concrete de descentralizare financiară, care, după toate calculele prealabile, vor conduce la creșterea foarte mare a capacității administrative la majoritatea APL de nivelul I: de la 20% până la peste 100%!!!!** Iar dacă ar fi implementate restul măsurilor promise și prevăzute în strategie: de exemplu - evaluarea bunurilor imobile, colectarea impozitului pe venitul persoanelor fizice la locul de domiciliu; impozitul pe venitul persoanelor fizice să rămână în bugetele locale; acordarea APL a libertății în domeniul

natură economică, și care, încet-încet, sunt integrate în cooperările intercomunale, așa cum s-a putut vedea și din prezentările efectuate; exercitării de atribuții, eminemente de natură administrativă, pe bază de acorduri de cooperare între unitățile administrativ-teritoriale; prin cooperare se asigură creșterea capacității administrative a unităților administrativ-teritoriale; performanțelor personalului care exercită atribuțiile respective; rolului structurilor asociative inter-administrative, în cazul Republicii Moldova, al CALM-ului, ca un corolar al scopului izvorât din Carta europeană a autonomiei locale, respectiv de a realiza o uniune mai strânsă între colectivitățile locale, pentru a ocroti și pentru a promova idealurile și principiile care reprezintă patrimoniul lor comun, considerând că unul dintre mijloacele prin care se atinge acest scop este încheierea de acorduri în domeniul administrative".

Tocmai din cele menționate mai sus și aceste motive, expuse atât de clar de colegul nostru, rezultă necesitatea unei abordări